

Rebecca Evans AC/AM
Gweinidog Iechyd y Cyhoedd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Minister for Social Services and Public Health

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Ein cyf/Our ref: MA-L/RE/0144/17

Dr. Dai Lloyd AC
Cadeirydd y Pwyllgor Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Chwaraeon
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Tŷ Hywel,
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1NA

10 Mawrth 2017

Annwyl Dai

Bil Iechyd y Cyhoedd (Cymru)

Diolch unwaith eto i'ch Pwyllgor am ystyried Bil Iechyd y Cyhoedd (Cymru) yn ystod Cyfnod Un. Yn y ddadl am egwyddorion cyffredinol y Bil ar 28 Chwefror, rhoddais gadarnhad y byddwn yn ymateb yn benodol i adroddiad y Pwyllgor a'i 19 o argymhellion. Hyderaf fod yr wybodaeth amgaeedig yn dangos bod sylw gofalus wedi'i roi i bob un.

Rwy'n gobeithio y bydd y llythyr hwn yn help i lywio gwaith y Pwyllgor wrth i'r Bil fynd rhagddo, ac rwy'n edrych ymlaen at ragor o drafodaethau â'r Pwyllgor yn ddiweddarach yng Nghyfnod 2.

Dymuniadau gorau,

Rebecca

Rebecca Evans AC / AM

Gweinidog Iechyd y Cyhoedd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Minister for Social Services and Public Health

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Correspondence.Rebecca.Evans@gov.wales
Gohebiaeth.Rebecca.Evans@llyw.cymru

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Ymateb i adroddiad Cyfnod 1 y Pwyllgor Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Chwaraeon i Fil Iechyd y Cyhoedd (Cymru)

Hoffwn ddiolch i'r Pwyllgor Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Chwaraeon am ystyried Bil Iechyd y Cyhoedd (Cymru) yn fanwl. Rwy'n falch bod adroddiad y Pwyllgor yn croesawu ac yn cydnabod pwysigrwydd cynigion y Bil, fel y dangoswyd yn **Argymhelliad 1** sef y dylai'r Cynulliad gymeradwyo egwyddorion cyffredinol y Bil. Rwy'n falch inni gyrraedd y garreg filltir bwysig hon ar 28 Chwefror.

Mae'r ymateb isod yn egluro fy safbwynt o ran gweddill argymhellion y Pwyllgor.

Rwyf wedi dweud yn gyson nad oes modd inni fynd i'r afael â phob mater sy'n ymwneud ag iechyd y cyhoedd mewn un darn o ddeddfwriaeth ac y dylai Bil Iechyd y Cyhoedd (Cymru) yn hytrach gael ei weld yn rhan o agenda ehangach o lawer ochr yn ochr ag amrywiaeth o gamau eraill. Serch hynny, mae'n gwbl gywir bod y Pwyllgor, wrth graffu ar egwyddorion cyffredinol y Bil, wedi ystyried materion eraill sy'n flaenoriaeth ym maes iechyd y cyhoedd. Felly, rwy'n ddiolchgar i'r Pwyllgor am ei awgrymiadau yn **Argymhelliad 2** ac rwy'n fodlon **derbyn egwyddor** yr argymhelliad o ran ystyried y pwerau sydd ar gael eisoes a llwybrau deddfu eraill. Gallaf gadarnhau bod gwaith yn mynd rhagddo eisoes ar safonau maeth yn y blynyddoedd cynnar ac mewn cartrefi gofal, ac rwyf hefyd yn fodlon edrych ar siwgr ychwanegol mewn diodydd mewn ysgolion, ar y cyd ag Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg.

Serch hynny, mae un elfen o'r argymhelliad na allaf fwrw ymlaen ag ef, sef yr elfen sy'n ymwneud â chynlluniau llesiant Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus. Er y bydd y cynlluniau hyn yn ddull pwysig o fynd i'r afael â'r math o faterion a nodwyd gan y Pwyllgor, nid wyf yn credu y byddai'n briodol gosod gofynion penodol ar y Byrddau yn y Bil hwn. Nid wyf yn credu y byddai mynd ati fel hyn yn cydweddu â'r ffordd y mae rôl y Byrddau'n cael ei thrin yn gyffredinol o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, ac na fyddai pwysleisio rhai materion iechyd penodol yn fwy na'i gilydd yn addas. Yn unol â bwriad y Ddeddf, rwy'n credu mai'r Byrddau sydd yn y sefyllfa orau i benderfynu ynghylch eu hamcanion lleol, ar sail eu hasesiadau lleol hwy eu hunain. Mae'n fy nghalonogi bod y mathau o faterion a godwyd gan y Pwyllgor eisoes i bob golwg yn cael sylw yn yr asesiadau lleol.

At hynny, hoffwn bwysleisio hefyd y bydd darpariaethau'r Bil ynghylch asesu'r effaith ar iechyd yn cynnig dull pwysig arall o fynd i'r afael yn lleol â materion megis gordewdra, gweithgarwch corfforol ac unigrwydd ac unigedd.

Tybaco a Chynhyrchion Nicotin

Mae **Argymhellion 3 a 4** ill dau'n ymwneud ag ymestyn gofynion di-fwg y Bil i fannau agored ychwanegol. Rwyf wedi dilyn trafodaethau'r Pwyllgor am hyn gyda diddordeb. Rwy'n llawn sylweddoli'r bwriad sy'n sail i'r argymhellion hyn ac rwy'n fodlon **derbyn egwyddor** yr argymhellion. Fel y dywedais pan roddais dystiolaeth i'r Pwyllgor ym mis Ionawr, mae gosod cyfyngiadau ar ysmegu mewn mannau cyhoeddus yn gymhleth iawn. Rhaid i unrhyw ddarpariaethau fod yn ddigon pendant a chlr i aelod o'r cyhoedd allu gwybod a oes modd iddo ysmegu mewn man penodol neu beidio, ac i swyddogion gorfodi allu gorfodi unrhyw gyfyngiadau. Mae angen asesu ystyriaethau hawliau dynol yn llawn hefyd. Hoffwn bwysleisio bod y Bil eisoes yn torri tir newydd i raddau sylweddol drwy ymestyn y gofynion di-fwg yng Nghymru am y tro cyntaf erioed i dri lleoliad yn yr awyr agored.

Wrth ystyried cyfyngiadau posibl pellach, fy marn gyffredinol o hyd yw mai'r pŵer gwneud rheoliadau yn y Bil sy'n cynnig y dull mwyaf priodol, ac rwy'n nodi blaenoriaethau'r Pwyllgor ar gyfer camau posibl yn y dyfodol. Serch hynny, yn sgil y dystiolaeth a gafodd y Pwyllgor,

rwyf hefyd wedi gofyn i'm swyddogion ystyried y materion hyn gyda'r nod o gyflwyno gwelliannau i'r Bil sy'n ymwneud â chyfyngu ar ysmegu mewn pedwerydd lleoliad, sef lleoliadau gofal plant y blynyddoedd cynnar. Fel y dywedais yn y Cyfarfod Llawn ar 28 Chwefror, oherwydd natur fanwl y gwaith hwn, rwy'n rhagweld y byddaf mewn sefyllfa i gyflwyno'r gwelliannau hyn yng Nghyfnod 3.

Byddai angen ystyried y materion sy'n gysylltiedig ag ymestyn cyfyngiadau'r Bil ar ysmegu ar dir ysgolion a meysydd chwarae cyhoeddus i ardaloedd eraill megis gatiâu'r ysgol a pherimedr meysydd chwarae, ar ôl i'r darpariaethau sydd ar wyneb y Bil ar hyn o bryd ddod i rym. Yn yr un modd, gallai materion sy'n berthnasol i'r lleoliadau penodol a grybwyllwyd yn **Argymhelliad 4** gael eu hystyried maes o law, oherwydd bydd pob un yn cynnwys ystyriaethau ar wahân, manwl, a bydd gofyn ymgynghori'n llawn yn eu cylch.

Rwy'n fodlon **derbyn Argymhelliad 5** ynghylch hyrwyddo cymorth a chynghor i helpu pobl i roi'r gorau i ysmegu mewn lleoliadau gofal iechyd. Gallaf gadarnhau bod fy swyddogion ar hyn o bryd yn gweithio gydag Iechyd Cyhoeddus Cymru, y byrddau iechyd, ASH Cymru a phartneriaid eraill i ddatblygu brand newydd ac un pwynt cyswllt ar gyfer cynlluniau rhoi'r gorau i ysmegu'r GIG yng Nghymru. Rhagwelir y bydd y brand yn cael ei lansio cyn bo hir a chaiff ei hyrwyddo'n helaeth, gan gynnwys mewn lleoliadau gofal iechyd.

Rwy'n hapus hefyd i roi'r eglurhad y gofynnwyd amdano yn **Argymhelliad 6** ynghylch y gofrestr genedlaethol o fanwerthwyr tybaco a chynhyrchion nicotin, ac felly, **rwy'n derbyn** yr argymhelliad hwn. Gallaf gadarnhau na fydd angen i gyfanwerthwyr gofrestru oherwydd bod dulliau ar waith eisoes i reoli pwy a gaiff brynu'n uniongyrchol gan y rhain. Prif nod polisi'r gofrestr yw atgyfnerthu pwysigrwydd amddiffyn pobl o dan 18 oed rhag cael gafael ar dybaco a chynhyrchion nicotin. Er mwyn prynu gan gyfanwerthwr, mae gofyn i rywun gael cerdyn aelodaeth. Ni wn am yr un cyfanwerthwr sy'n cynnig aelodaeth i bobl o dan 18. Felly, ni chredaf fod digon o gyfiawnhad dros fynnu bod cyfanwerthwyr yn cofrestru, ac ystyried nod cyffredinol y polisi. Rwyf wedi gofyn i'm swyddogion adolygu'r deunydd esboniadol a ddaw gyda'r Bil pan gaiff ei ddiweddarau ar ôl Cyfnod 2 er mwyn sicrhau bod y sefyllfa yn y cyswllt hwn yn gwbl glir.

Rwy'n fodlon **derbyn egwyddorion Argymhellion 7 ac 8**, sy'n ymwneud â gwaith i fynd i'r afael â'r fasnach dybaco anghyfreithlon. Rwyf innau'n cytuno â'r Pwyllgor bod effaith tybaco anghyfreithlon ar bobl Cymru, yn enwedig ar bobl ifanc, yn destun pryder. Rwy'n cytuno felly bod angen ystyried troseddau sy'n ymwneud â thybaco anghyfreithlon, ochr yn ochr â throseddau eraill, wrth ystyried a ddylid ychwanegu at drefniadau'r Gorchymyn Mangre o dan Gyfyngiad. Er fy mod yn meddwl bod y gwaith hwn yn flaenoriaeth o ran defnyddio'r pŵer i wneud rheoliadau sydd yn y Bil, bydd angen bwrw ymlaen ag ef drwy ymgynghori'n llawn â rhanddeiliaid. Yn yr un modd, gallaf gadarnhau fy ymrwymiad y bydd fy swyddogion a minnau'n parhau i weithio gyda Llywodraeth y Deyrnas Unedig a Chyllid a Thollau EM i ystyried opsiynau ar gyfer mynd i'r afael â'r materion anodd a chymhleth sy'n gysylltiedig â'r fasnach dybaco anghyfreithlon. Serch hynny, ni allaf ymrwymo y bydd hyn yn cynnwys y camau penodol a awgrymir yn **Argymhelliad 8**, oherwydd nid yw'r camau manwl sy'n ofynnol wedi'u pennu eto. Er enghraifft, gallai'r trafodaethau gasglu nad oes angen rhagor o bwerau ar swyddogion safonau masnach, a bod camau eraill yn fwy priodol.

Triniaethau arbennig

Rwy'n nodi pum argymhelliad y Pwyllgor ynghylch y rhan o'r Bil sy'n ymwneud â thriniaethau arbennig. Yn gyntaf, mae **Argymhelliad 9** yn awgrymu ychwanegu gwasanaethau laser / golau pwls dwys (IPL) at y rhestr o driniaethau arbennig a gynhwysir ar wyneb y Bil. Rwyf wedi ystyried hyn yn ofalus ond nid wyf mewn sefyllfa i gyflwyno'r newid hwn yn ystod y cyfnod hwn, ac felly rwy'n **gwrthod** yr argymhelliad hwn. Mae defnyddio laser ac IPL eisoes yn cael ei reoleiddio gan Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru

(AGIC) ac felly, byddai ychwanegu'r rhain at y Bil yn ystod y cyfnod hwn yn peri risg wirioneddol o ddyblygu rheoleiddiol. Fy mwriad felly yw ystyried a fyddai'n briodol maes o law inni ychwanegu triniaethau laser a golau pwls dwys, at ddibenion nad ydynt yn ddibenion llawfeddygol, at restr y triniaethau arbennig, ar ôl ymgynghori'n briodol ag AGIC, awdurdodau lleol a'r cyhoedd. Hoffwn hefyd ychwanegu bod rôl a swyddogaethau AGIC ar hyn o bryd yn destun trafodaeth yn sgil yr ymatebion i'n Papur Gwyrdd "Ein Hiechyd, Ein Gwasanaeth Iechyd".

Rwy'n **derbyn Argymhelliad 10**, a oedd yn gofyn am eglurhad ynghylch y diffiniad a ddefnyddir ar gyfer 'tatwio' yn y Bil. Mae fy swyddogion wedi edrych eto ar y diffiniad ac rwy'n falch o gadarnhau mai fy marn i o hyd yw bod y diffiniad presennol yn ddigon eang i gynnwys gweithdrefnau tebyg megis 'tashio'. O ran 'tashio' yn benodol, sef defnyddio gweddillion amlosgi wrth datwio, credwn y byddai'r llwch yn cael ei gategoreiddio'n 'ddeunydd lliwio' sydd â'r nod o adael marc lled-barhaol neu barhaol, ac felly y byddai'r diffiniad cyfredol yn ei gynnwys. At hynny, pan gaiff y llwch ei gymysgu â phigmentau eraill megis inc tatwio cyffredin, yna byddai'r llwch a'r pigment ill dau'n cael eu hystyried yn ddeunyddiau lliwio.

Rwy'n cytuno â barn y pwyllgor bod angen rhagor o dystiolaeth i ddeall hyd a lled ac i ba raddau y bydd pobl yn addasu'r corff yng Nghymru. Felly rwy'n fodlon **derbyn egwyddor Argymhelliad 11** ac ailddatgan ymrwymiad y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol blaenorol i ymgynghori'n fuan ynghylch hyn, os bydd y Cynulliad yn pasio'r Bil. Wrth ddatblygu'r Bil, bu fy swyddogion yn ymgynghori ag awdurdodau lleol ac ymarferwyr a awgrymodd mai anaml y bydd triniaethau o'r fath yn digwydd yng Nghymru. Rwy'n nodi hefyd y gallai rhai ohonynt fod yn droseddau. Wrth fwrw ymlaen â'r gwaith hwn, byddwn felly'n pwysleisio nad ydym am reoleiddio triniaethau sy'n cael eu hystyried yn ymosodiadau yn ôl y gyfraith. Rwy'n gwybod bod yr heddlu yn Wolverhampton ar hyn o bryd yn erlyn dyn a oedd yn addasu cyrff drwy wneud pethau megis tynnu'r glust, tynnu tethi a hollti'r tafod. Mae'r unigolyn hwn yn wynebu tri chyhuddiad o achosi anaf corfforol difrifol yn fwriadol, a thri chyhuddiad amgen o glwyfo'n anfwriadol. Bydd fy swyddogion yn parhau i fonitro'r hyn sy'n digwydd yn yr achos hwn. Er mai fy mwriad felly yw ymgynghori ynghylch hyd a lled a pheryglon addasu'r corff yng Nghymru, byddai angen gwneud rhagor o waith i ddeall y cymhlethdodau cyfreithiol a moesegol cyn gallu cynnwys hyn yn y system trwyddedu triniaethau arbennig drwy gyfrwng rheoliadau yn y dyfodol.

Ni allaf ddiwygio'r Bil yn unol â'r cais yn **Argymhelliad 12** ac felly rwy'n **gwrthod** yr argymhelliad hwn. Ar hyn o bryd, mae adran 57(1) o'r Bil yn dweud bod aelod o broffesiwn sy'n cael ei reoleiddio gan gorff a restrir ym mharagraffau (a) i (ga) o adran 25(3) o Ddeddf Diwygio'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol a'r Proffesiynau Gofal Iechyd 2002 wedi'i eithrio o'r gofyniad i ddal trwydded triniaethau arbennig, oni fydd Gweinidogion Cymru'n gwneud rheoliadau sy'n eu cynnwys eto yn y system drwyddedu. Mae'r cyrff hyn yn cynnwys y proffesiynau meddygol rheoleiddiedig craidd megis meddygon, deintyddion, nyrsys, bydwragedd, ceiropractyddion a fferyllwyr. Mae'r Bil wedi'i ddrafftio fel hyn er mwyn sicrhau bod y ddarpariaeth o fewn cymhwysedd Cynulliad Cenedlaethol Cymru.

Hoffwn dawelu meddwl y Pwyllgor mai fy mwriad yw ymgynghori â'r cyrff rheoleiddio hyn i benderfynu a yw pob un o'r triniaethau arbennig a restrir yn y Bil o fewn cwrpas ymarfer proffesiynol eu haelodau. Er enghraifft, efallai fod aciwbigo'n dod o fewn ymarfer proffesiynol ceiropractyddion, ond nad yw tatwio, ac felly byddai'r rheoliadau'n ei gwneud yn ofynnol i geiropractydd gael trwydded i datwio. Hyderaf y bydd mynd ati fel hyn yn mynd i'r afael â'r pryderon sy'n sail i argymhelliad y Pwyllgor.

Rwyf wedi dilyn y dystiolaeth a gafodd y Pwyllgor yn ofalus yn ystod Cyfnod 1 ynghylch y troseddau sy'n berthnasol i'r system trwyddedu triniaethau arbennig. Er mwyn ymateb i'r dystiolaeth hon, rwyf wedi gofyn i'm swyddogion ailystyried y pwynt hwn a gallaf yn awr

gadarnhau fy mod yn bwriadu cyflwyno gwelliannau gan y Llywodraeth ynghylch hyn. Felly, rwy'n **derbyn Argymhelliad 13**. Mae'r Bil fel y mae wedi'i ddrafftio ar hyn o bryd yn dweud, os bydd ymgeisydd wedi'i gael yn euog o drosedd berthnasol, mai gwaith yr awdurdod lleol, wrth iddo benderfynu a ddylid rhoi trwydded neu beidio, fydd penderfynu a oes digon o amheuaeth ynghylch addasrwydd yr ymgeisydd i gyflawni'r driniaeth nes y byddai'n amhriodol rhoi'r drwydded. Rwyf bellach wedi cael fy argyhoeddi bod galluogi awdurdodau lleol i ystyried gwybodaeth am bethau megis troseddau rhyw sydd heb ddarfod yn rhywbeth y gellir ei gyfiawnhau ar sail diogelu'r cyhoedd, yn enwedig gan fod rhai triniaethau megis rhoi twll mewn organau cenhedlu yn golygu elfen o ymdrin â rhannau personol o'r corff, a bod cleientiaid yn aml ar eu pen eu hunain gyda'r ymarferydd wrth i'r driniaeth gael ei chyflawni.

Rwy'n ymwybodol hefyd o ddau achos diweddar sy'n arbennig o berthnasol i'r mater hwn. Roedd a wnelo un o'r achosion hyn â menyw 18 oed yn Lloegr a roddodd datw i dri o blant ifanc, ac, oherwydd difrifoldeb y drosedd, fe'i cafwyd yn euog o ymosod arnynt. Roedd yr ail achos sy'n dal i fynd rhagddo, ac y cyfeiriwyd ato yn gynharach yn yr ymateb hwn, yn ymwneud ag ymarferydd cofrestredig sy'n wynebu tri chyhuddiad o achosi anaf corfforol difrifol yn fwriadol a thri chyhuddiad amgen o glwyfo'n anfwriadol am gyflawni triniaethau megis hollti'r tafod, tynnu'r glust a thynnu'r deth. Fy marn i yw y dylai ein deddfwriaeth yng Nghymru alluogi awdurdodau lleol i ystyried y senarios dan sylw yn yr achosion prin ond difrifol hyn wrth benderfynu a ddylid rhoi trwydded neu beidio. Bydd yr egwyddor hon yn llywio'r ffordd y byddaf yn mynd ati i lunio gwelliannau'r Llywodraeth ynghylch y mater hwn.

Rhoi twll mewn rhan bersonol o'r corff

Amlinellais yn ystod y ddadl ar egwyddorion cyffredinol y Bil fy mod bod yn ystyried **Argymhelliad 14** yn ofalus iawn. Rwy'n ddiolchgar i'r Pwyllgor am yr ystyriaeth fanwl y mae wedi'i rhoi i'r terfyn oedran mwyaf priodol ar gyfer rhoi twll mewn rhan bersonol o'r corff. Ystyriwyd yn fanwl beth oedd y terfyn oedran mwyaf priodol drwy gydol y broses o ddatblygu'r Bil ac ymchwiliwyd yn fanwl i'r mater hwn hefyd yn ystod gwaith craffu'r Cynulliad blaenorol.

Fodd bynnag, fel y dywedais mewn gohebiaeth flaenorol â'r Pwyllgor, ac yn sgil y farn gref a fynegwyd gan nifer o randdeiliaid, gofynnais i'm swyddogion edrych ar y dystiolaeth eto. Mae'r gwaith manwl hwn bellach wedi'i gwblhau ac, fel y nodais yn fy ngohebiaeth â'r Pwyllgor dyddiedig 6 Mawrth, rwyf bellach yn fodlon **derbyn** yr argymhelliad hwn. Gallaf hefyd gadarnhau fy mod wedi cyflwyno gwelliannau gan y Llywodraeth i gynyddu'r oedran ar gyfer y gwaharddiadau arfaethedig ar roi twll mewn rhan bersonol o'r corff o 16 i 18 oed.

Asesu'r Effaith ar Iechyd

Er fy mod yn cydymdeimlo â'r bwriad sy'n sail i **Argymhelliad 15**, nid wyf wedi fy argyhoeddi bod angen newid yr enw i aesiad o'r effaith ar iechyd a llesiant ac felly rwy'n **gwrthod** yr argymhelliad hwn. Rwy'n gwbl fodlon bod llesiant eisoes yn rhan hanfodol o'r Aseidiadau am eu bod yn cael eu cynnal drwy edrych ar yr elfennau ehangach hynny sy'n dylanwadu ar iechyd. Mae'n broses sy'n ystyried i ba raddau y gall polisiâu, rhaglenni, cynlluniau neu brosiectau effeithio ar iechyd a llesiant poblogaeth. Dangosir hyn hefyd drwy ddiffinio Asesu'r Effaith ar Iechyd yn y Bil. Mae'r diffiniad yn cwmpasu iechyd meddwl yn ogystal â iechyd corfforol. At hynny, fy marn i yw y gallai newid yr enw'n ddiangen arwain yn anfwriadol at ddryswch, am fod y derminoleg bresennol wedi bwrw gwreiddiau'n dda a phobl yn ei deall, yng Nghymru, yn y DU ac yn rhyngwladol.

Darparu toiledau

Mae a wnelo pedwar argymhelliad arall y Pwyllgor â'r rhan o'r Bil a oedd yn ymwneud â darparu toiledau i'w defnyddio gan y cyhoedd. Yn gyntaf, mae **Argymhelliad 16** yn cyfeirio at ganllawiau statudol a gaiff eu gwneud o dan y Bil. Nid wyf yn gallu nodi'n benodol yn y canllawiau hyn y dylid sicrhau bod toiledau mewn adeiladau cyhoeddus mawr ar gael i'w defnyddio gan y cyhoedd ac felly rhaid imi **wrthod** yr argymhelliad hwn. Wrth wneud hyn, fy man cychwyn yw fy mod yn cytuno â'r egwyddor y dylai'r sector cyhoeddus fod yn esiampl o ran y ffordd y mae'n delio â'r mater. Serch hynny, ceir cymhlethdodau ynghlwm wrth nodi y dylai toiledau gael eu darparu at ddefnydd y cyhoedd gan bob corff cyhoeddus mawr. Bydd nifer o ffactorau i'w hystyried o ran mynediad a diogelwch, ymhlith pethau eraill. Mae'n briodol felly i'r mater hwn gael ei ystyried gan awdurdodau lleol wrth iddynt baratoi eu strategaeth leol, gan ystyried y ffactorau sy'n berthnasol i bob sefyllfa. At hynny, ni all ac ni ddylai'r canllawiau statudol fynd ymhellach na'r dyletswyddau a orfodir drwy'r Bil, sy'n dweud bod yn rhaid i'r canllawiau statudol ddarparu ar gyfer asesu'r angen am doiledau mewn eiddo sy'n cael eu cyllido o'r pwrs cyhoeddus, ond nid yw hyn yn golygu ei bod yn ddyletswydd benodol ar gyrrff cyhoeddus i sicrhau bod toiledau ar gael yn eu hadeiladau at ddefnydd y cyhoedd.

Rwy'n fodlon **derbyn Argymhelliad 17**. Mae a wnelo hwn â datblygu map cenedlaethol i helpu'r cyhoedd i wybod ymhle mae toiledau ar gael yn lleol. Mae fy swyddogion ar hyn o bryd yn ystyried y seilwaith angenrheidiol sy'n ofynnol er mwyn casglu'r data priodol gan awdurdodau lleol a'u hymgorffori yn yr arfau mapio sydd ar gael eisoes. Bydd y data'n cael eu darparu hefyd ar gyfer trydydd partiön a fydd wedyn yn gallu defnyddio'r wybodaeth i ddatblygu mapiau ac apiau eraill. Yn yr un modd, rwy'n sylweddoli y gallai ap, fel y'i rhagwelir yn **Argymhelliad 18**, helpu'r cyhoedd i ddod o hyd i'r toiled agosaf i ddiwallu'r angen. Felly rwy'n **derbyn egwyddor** yr argymhelliad hwn, ond fy marn i yw ei bod yn well i apiau fel hyn gael eu datblygu gan drydydd partiön yn hytrach na chan Lywodraeth Cymru. Serch hynny, rwyf wedi ymrwymo i sicrhau bod data am doiledau cyhoeddus ar gael ar fformat agored ar wefan Llywodraeth Cymru, a fydd yn caniatáu i ddatblygwyr apiau trydydd parti ddefnyddio'r data mewn ffordd arloesol, gan gynnig cyfleoedd economaidd i fusnesau bach.

Yn olaf, rwy'n falch o **dderbyn Argymhelliad 19**. Gallaf gadarnhau fy mod wedi gofyn i'm swyddogion ymchwilio i'r opsiynau ar gyfer datblygu logo hawdd ei adnabod y gellid ei ddangos ar doiledau sy'n hygyrch i'r cyhoedd ledled Cymru.

Hyderaf fod y wybodaeth yn yr ymateb hwn o gymorth i'r Pwyllgor. Rwy'n edrych ymlaen at gynnal rhagor o drafodaethau adeiladol gyda'r Pwyllgor wrth i'r Bil symud yn ei flaen drwy weddill y broses graffu, er mwyn gwireddu'r manteision lu y mae'r Bil yn eu cynnig i boblogaeth Cymru.